

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščenecv, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 72.

Sreda 3. septembra 1930.

Leto V.

Početki političnega gibanja.

Javno življenje ne miruje.

Zgodovina nas vedno uči, da je javno življenje in njega razvoj produkt izkristaliziranih misli. Kristaliziranje misli in nazorov pa imenujemo politiko, ki ureja kot rezultanta javno življenje. V politiki se zagovarjajo slabi in dobri nazori, slaba in dobra socialna ali gospodarska politika. In kadar zmaguje politika, ki služi najširšim interesom, splošnosti, tedaj je politika na pravi poti, je demokratična in realna. V taki realni politiki ni treba terorja, ki je kaj rad pristranski in poganja vedno več misli od sebe ter pravzaprav sam sebe izolira.

V Španiji je vladala reakcija. Uvedli so diktaturo Prima de Rivera in njegovega naslednika. Vrnili bi se politiki in kralj zopet radi k ustavnemu življenju, toda vse polno ovir in politična negotovost straši sedanje oblasti pred bodočnostjo, ker se v dobi sedmih let mišljenje državljanov ni konsolidiralo, marveč se je le odvrnilo od interesov današnje državne politike, kar je razumljivo, ker so bile vse državne zadeve izven javne diskusije. Španija je danes v težkem položaju, ker je živela v zmoti, da se da razvoj misli organizirati brez diskusije.

Turški vladar Kemal-paša je vladal absolutistično in ni pripuščal političnega gibanja. Uvidel pa je, da njegovo stališče ne more vplivati ugodno na razvoj in je dovolil, da se je osnovala opozicijska stranka.

Tudi pri nas se pojavlja neka skupina javnih naprednih delavcev, ki skuša ustvariti med narodom politično mišljenje za uveljavljanje namer, ki jih ima stanje po šestem januarju. Ta pojav je političnega značaja in ima namen podpreti državno politiko, politiko sedanje vladavine. Tvorba hoče prevzeti politično vlogo za celo državo ter pritegniti v svoj krog čim več, predvsem gospodarskih krogov, ki bodo poleg raznih podjetniških korporacij tvorili novo politično grupacijo.

Nikjer še sicer ni izrečeno to mišljenje o tej najnovejši akciji, vendar pa utegne biti verjetna, ker s tem prihajajo zopet v javno areno ljudje, ki v zadnjem času niso imeli te prilike.

Teza politike za ozdravljenje razmer je važen pojav, ki znači mnogo uvidevnosti. Kljub temu bo pa potrebno, da se omogoči udeleževanje tudi onim slojem, ki iščejo v državi socialnopolitične in delavskovarstvene pravice. Zastopanje teh pravic ni samo razredno in ožjem pomenu besede, ampak je eminentne politične važnosti. Sedanji režim je hotel predvsem ali morda izključno zadostno utemeljiti edinstvenost države; s tem pa nedvomno ni mislil ali hotel prikradati delavskih pravic, ki pa pridejo gotovo zopet v večjo nevarnost, ko nastopijo normalne parlamentarne razmere.

Iz tega razloga bi bilo nujno potrebno, da tudi delavstvo misli na svojo bodočnost ter se s svoje strani uveljavi čim bo to mogoče, in sicer to tembolj opravičeno, ker je ravno delavstvo odpočetka in dosledno vztrajalo na edinstvenosti države. — Mislimo, da ta doslednost ni trmoglavost!

Emigranta Avgusta Košutića, ki je prispel v Ameriko s ponarejenim potnim listom, so oblasti zavrnilo.

Krvavi 1. september v Budimpešti.

150.000 delavcev demonstrira na budimpeštanskih ulicah. — Policija iz-
zvala izgrede in navalila na delavce. — Vojaštvo, strojne puške in tanki
v akciji. — Dva mrtva in več 100 ranjenih.

Vodstvo socialno-demokratične stranke je za 1. septembra nameravalo v Budimpešti organiziran pohod delavskih mas po mestnih ulicah, ki naj bi vladno opozoril na nevzdržne socialne razmere, na bedo in lakoto, ki vlada med desetstotici nezaposlenih.

Demonstracije je vlada prepovedala. Vodstvo socialno-demokratične stranke pa je zato pozvalo delavstvo, da naj gre kljub temu na cesto in naj demonstrira v posameznih skupinah, na način kot bi šlo na promenado, ker šetanja po ulicah nihče zabraniti ne more.

Dopoldanska demonstracija, katere se je udeležilo 150.000 delavcev in delavk, je potekla v največjem redu. Na cestah, po katerih se je razvila delavska promenade, je izgledalo kot v mravljišču. Iz vrst demonstrantov pa so padali klici: Dajte nam dela, dajte nam kruha! Doli z buržuazijo! Doli s terorjem!

Vse bi se bilo izteklo mirno, da ni vmes posegla policija, ki je atakirala v ulici Benczur in na Andrassyjevi cesti številne skupine demonstrantov in oddala pri tem več streliv v zrak. To pa je bilo povod za nadaljne krvave dogodke, ki so se odigrali s kinematografsko naglico.

Množica je pritisnila na policijo. Raztrgala je cestni tlak, demolirala

klopi in je tako oborožena stopila policiji nasproti, ki je začela streljati z revolverji. Ko so padli prvi ranjenci, je množica ljudi, ki jo cenijo na okoli 40.000, pobesnela. V tem hipu pa so na številnih avtomobilih prispeli orožniki in vojaštvo posegli v boj. Razvnela se je prava bitka, v kateri so pokale puške in drdale strojnice. Mase pa so postavile barike, za katerimi so se branile od streliv in naskokov soldateske. Končno so posegli v boj tudi tanki. Šele po večurnem boju se je množica demonstrantov razkropila.

Na bojišču je ostalo par sto ranjencev in pa dva mrtva.

Te demonstracije so bile nastop madžarskega delavstva proti reakciji po tolikih letih terorja. Iz obnašanja madžarske reakcije pa je posneti, da jo je ta ogromni nastop delavstva popolnoma zmedel in da je v tej svoji nervoznosti ukazala prelivati delavsko kri. Koliko ji bo to koristilo, bo pokazala bodočnost.

Pohod delavstva pa je dokazal, da ima madžarski narod druge skrbi in druge misli kakor pa sili aristokrati, ki se bavijo z načrti habsburške restavracije. Delavstvo je tisti faktor, ki bi znal in moglo v odločilnem trenutku sletkam madžarskih grofov napraviti konec v interesu svetovnega miru.

Rovarjenje proti demokraciji v srednji Evropi.

Habsburški monarhisti, heimwehrovci in makedonski komiti v objemu. —
Vanče Mihajlov in general Sarkotić v St. Pöltnu. — Avstrijsko delav-
stvo z Jugoslavijo proti Habsburgovcem.

Ponovno smo že povdarjali in še povdarjamo, da je v obrani proti habsburškim pučistom edini zaveznik Jugoslavije avstrijsko delavstvo. Kakor hitro bi se posrečilo avstrijski reakciji zlomiti dobro organizirani odpor svojega delavstva, bi nastala tudi za našo državo velika nevarnost. Ne samo na severu po aspiracijah habsburških monarhistov, temveč tudi na zapadu in jugu. Fašizem v Bolgariji in Italiji dela z avstrijskimi pučisti roko v roki. Kako smoteno gredo ti krogi za svojim ciljem, dokazuje dejstvo, da so pritegnili v svojo akcijo tudi makedonski komite. Na ta način hočejo skleniti obroč okrog osovražene Jugoslavije: madžarski in avstrijski monarhisti, italijanski fašisti, bolgarski komiti. Drug drugega vredna družba. Edino avstrijsko delavstvo se je postavilo v bran tem poizkusom in odkriva njih zahrbtno komplot. (To je tisto delavstvo, katerega zlasti slovensko katoliško časopisje sistematično obrekuje.)

Delavski dnevnik »Der Abend« je priobčil te dni važna odkritja, ki jih v izvlečku navajamo:

Istočasno, ko je budimpeštanska policija mobilizirana, da prepreči tajni prihod Zite Habsburške in njenega sina Otona, »zakonitega ogrskega kralja«, ko se odkrivajo v Jugoslaviji zarote terorističnih organizacij, ki jih ustanavlja neka prijazna soseda, in ko se vrše v Trstu priprave za nov monstre-proces pro-

ti slovanski manjšini, so se sestali v St. Pöltnu k tajni konferenci revolucionarni makedonski komiti z Ivanom Gavrilovim in Vančem Mihajlovim, katerim se je pridružil tudi zapupnik gospe Cite Habsburške in prijatelj avstrijskega vojnega ministra, general Sarkotić, baje kot zastopnik »nezadovoljnih« Hrvatov. Ker Sarkotić svoj čas ni hotel dati zaobljube, da hoče biti lojalen jugoslovanski državljani, mu jugoslovanska vlada ni priznala penzije. Razžaljen je odšel na Dunaj, kjer so mu monarhisti izposlovali avstrijsko general-sko penzijo in kjer zdaj rovari proti Jugoslaviji. Njegovemu ožjemu krogu pripada bivši avstrijski oficir Perčević, pri katerem stanuje Jelić, ki se je tudi udeležil konference v St. Pöltnu. V Perčevićevem stanovanju se urejuje tudi hrvatski emigrantski list »Grič«, ki ga finančno podpira dr. Friedrich Wiesner, bivši c. in kr. minister in načelnik tiskovnega urada, ki je pomagal pri sestavi ultimata Srbiji leta 1914. Zanimivo je, da sestavki, ki jih prinaša »Grič«, izidejo že vedno en dan prej v klerikalni »Reichspost«, torej v glasilu prelata dr. Seipla, kateremu so naši klerikalci napisali že več slavo-spevov. Avstrijski vojni minister Vaugoin, velik protektor Heimwehra (ki hoče v slučaju vojne med Italijo in Jugoslavijo osigurati fašistom prosto pot skozi Koroško), je tudi velik prijatelj generala Sarkotića in ga je zadnjič tudi vzel s seboj v

Enns k izpitom gojencev tamošnje oficirske šole (ki se, kakor nalašč, vršijo vsako leto 17. avgusta, na dan rojstva cesarja Karla Zadnjega), kjer je Sarkotić počastil novo pečene oficirje s patriotsko govoranco. Zato tudi ni nič čudnega, da ima med tremi kandidati na izprazneno mesto voditeljev Heimwehra, mesto majorja Pabsta, general Sarkotić največ šans.

Med Heimwehri igra zadnji čas važno vlogo tudi neki Georg Kančev, bolgarski kavalerijski major, ki se udeležuje njihovih manifestacij in na njih govori in deli avstrijskim heimwehrijskim veljakom svetinje in redove bolgarskih fašistov.

»Der Abend« ugotavlja: Nič čudnega ni, če je Heimwehr povsod udeležena, kjer gre proti demokraciji in da je soudeležena pri temnem rovarjenju proti sosedi Jugoslaviji.

In list zaključuje: Kar se avstrijskega delavstva tiče, mu ne bo mogel nihče očitati, da bi mirno prenašalo rovarjenje onih elementov, ki so sokrivi propada parlamentarizma v Jugoslaviji. Pred vsem pa je avstrijsko delavstvo nepomirljiv nasprotnik vseh onih, ki bi kakorkoli hoteli Habsburgovcem pomagati zopet do prestola.

Proti Habsburgovcem se avstrijsko delavstvo ne bo pomišljalo zvezati se s komurkoli. Proti temu sovražniku mu je vsak zaveznik dobrodošel. Ne bo se ustrašilo niti zveze z današnjo Jugoslavijo.

Socialna demokracija postaja važen politični činitelj.

Mnenje merodajnega drž. funkcionarja o socialni demokraciji.

V uvodnem članku beograjske »Politike« z dne 31. avg. piše eden najodličnejših državnih funkcionarjev v zunanji politiki, ki označuje svoje članke s šifro X. Y. Z., o socialni demokraciji sledeče:

Povsod v industrijsko razvitih državah se delavski sloji vedno bolj zbirajo v socialističnih vrstah. Po pravici vidijo v socialni demokraciji edino silo, ki je v stanju, da svet izvleče iz nevarne gospodarske krize. Dočim komunistične stranke na vseh straneh izgubljajo na članstvu, postaja socialna demokracija resen politični činitelj v celi Evropi.

Za pokojninsko zavarovanje privatnih nameščenecv.

Intervencija Saveza privatnih nameščenecv za razširjenje pokojninskega zavarovanja na celo državo.

V današnjih razmerah je pokojninsko zavarovanje nujno potrebno za vse delovne sloje. Za bivšo Slovenijo in Dalmacijo že obstoji pokojninsko zavarovanje za privatne nameščenecv. Potrebno je, da se to zavarovanje raztegne na vso državo.

V ta namen je bila v torek in sredo deputacija privatnih nameščenecv iz Zagreba v Beogradu, kjer je intervenirala pri ministru socialne politike za uvedbo pokojninskega zavarovanja za vso državo. Deputacija se je oglasila tudi pri drugih pristojnih ministrih ter tajništvu delavskih zbornic.

Novi kolk. Uprava državnih monopolov je izdala dne 1. septembra nove kolke po 0.50, 1, 3 in 5 Din.

Bolgarska politika.

Demokrati se pogajajo.

V Varni so se te dni shajali razni politiki in kralj Boris. Pomembno je zlasti, da se demokrati voditelj Malinov pogaja s kraljem in predsednikom vlade, najbrže v svrhu sodelovanja z vlado. Ob posvetovanjih v Varni sta se mudila tam tudi voditelj agrarcev Markov in socialni demokrat Sakazov. Namen teh sestankov utegne biti posledica intervencije angleške delavske vlade, ki je opozorila Bolgarijo, da zaustavi revolucionarne akcije makedonstvujočih.

Revolucija v Peruju v Južni Ameriki.

Revolucionarji med seboj needini.

Po izbruhu revolucije je predsednik peruanske vlade Lequia, ker ni hotel ugoditi oficirski zvezi, da bi nje člana imenoval predsednikom vlade, bežal na angleškem parniku v Panamo. Nove vlade, ki jo je sestavil general Ponche, niso priznali vsi revolucionarji; zlasti se ji je upiral Sanchez Cero, ki je bil glavni propagandist za revolucijo. Očital je vladi, da je premalo revolucionarna in dobil večino. Razkol med revolucionarji se je hitro širil in pretel, da nastane anarhija. Sanchez Cero se je odpeljal z letalom v Limo, se posvetoval z vlado Poncheja in nato prevzel predsedstvo vlade Sanchez Cero sam. V vlado je imenoval generale-častnike in izdal oklic na narod, da ni več spora med revolucionarji. Po vseh centrih, zlasti tudi v Limi, je nastala prava anarhija, ki so jo zadušili z obsednim stanjem in vojaško silo. Izvirnih poročil o dogodkih v Peruju ni, ker je uvedena najstrožja cenzura.

Habsburžani predmet spora madžarskih grofov.

Za Otona Habsburžana se tepejo.

Mnogo se je pisalo, da morda pride Oton Habsburžan, ko postane polnoleten, na Madžarsko. Oficijelna javnost se je pa zbala groženj inozemstva za slučaj vrnitve Habsburžana na Madžarsko. Predsednik vlade Bethlen je zaradi tega izdal najstrožje policijske odredbe za ta slučaj, da prepreči eventualni puč. Legitimist grof Zichy je zaradi tega objavil pismo na predsednika vlade, v katerem mu očita, da žali madžarski narod in čast madžarske dinastije, ter mora odstopiti od vlade. Grof Bethlen je izjavil svojemu nedavnemu prijatelju in sotrudniku, da sicer ne odobrava ukrepov policije in da je rešitev kraljevskega vprašanja zadeva ustavne zakonodaje. Bethlen uvede proti policijskim uradnikom disciplinarni postopek.

Tone Maček:

20

Ženin iz Amerike.

Mati je molčala. Še vedno ni mogla verjeti, da bi bilo vse to potrebno. Za dva tedna je Tilka telesno skoraj popolnoma ozdravela. Na njenih bledih licih se je pojavila lahka rdečica, kakor cvetje zapoznelih jesenskih rož. Med boleznijo je precej shujšala, njeno telo je postalo nežnejše, prsti njenih rok so postali skoraj prozorni. Vse to ni škodilo njeni lepoti, zdela se je še bolj dragejšna, kakor krhka porcelanasta punica z brezizraznimi steklenimi očmi. Cele dneve je predsedala v toplo zakurjeni sobi na postelji ali na klopi za pečjo, in oprta na obe roki, se je zibala z gornjim telesom v desno in levo in je polglasno in monotonno pela predse:

»Pa moj fantič se izmed vseh pozna...«

Nikdar ni izrazila kake želje. Molče je zjutraj vstala, ko ji je mati dala obleko in molče je ubogala, kadar ji je velela naj leže. Nikdar ni rekla, da je lačna ali žejna, molče je jedla, kar ji je prinesla mati. Ta se je tolažila, da bo že bolje, to je še posledica prestane bolezni: če ne prej, spomladi ji bo bivanje v naravi

Poljski parlament razpuščen.

Pilsudski s svojo maršalsko palico.

Predsednik poljske republike Moscicki je v soboto, dne 30. avg., razpustil poljski parlament (sejm) na predlog predsednika vlade. Že, ko je maršal Pilsudski, ki je prejšel v zmerjal parlament in poslanke, prevzel predsedstvo vlade, je bilo pričakovati, da se je Pilsudski dogovoril z žlahto in vojaštvom ter da hoče, če ne gre parlamentarnim putem, nasilno izvesti reformo ustave in volilne pravice. Pilsudski in žlahta zahtevajo, da dobi predsednik republike več pravic in te pravice naj se vzame poljskemu narodu.

Na vladni seji dne 29. avgusta je bil sklenjen razpust sejma. Predsednik republike utemeljuje razpust sejma s tem, da ni mogel uveljavljati potrebnih zakonov in smatra, da je izprememba ustave najvažnejša zadeva. Volitve v sejm razpisuje predsednik na dan 16. novembra, v senat pa na dan 23. novembra 1930.

Opozicijske stranke, med katerimi so tudi socijani demokrati, so nameravale prirediti 14. septembra po vseh mestih velike demonstracije proti maršalu Pilsudskemu, ki meni, da je prišel njegov čas, v katerem bo utegnil z diktatorskimi metodami vzeti narodu dosedanje demokratične pravice.

Pilsudski reformira.

Pilsudski namerava predvsem razpustiti parlament in razpisati nove volitve z močno nacionalno volilno parolo z ozirom na izjave nemških politikov (Treviranus).

Poglavje o doslednosti.

Ljudje, ki menjajo prepričanje, kakor menja človek perilo.

V zadnjem »Kmetem listu« se nekdo, ki mora stati blizu javnim delavcem, norčuje iz doslednosti v političnem prepričanju, češ, da se na svetu vse izpreminja in da je doslednost nezmisljena trmoglavost.

Res je, da se svet in življenje izpreminjata, toda razvijata se v zmislu napredka, ne pa v zmislu nazadovanja ali reakcije.

Razvoj je trajen, toda ne dela skokov. Če pa dorasel človek danes trdi, da je belo to, o čemer je včeraj trdil, da je črno, potem se mu mora očitati ne samo, da mu manjka doslednosti, ampak se mora opravičeno dvomiti, ali ima sploh kakšno iskreno prepričanje in ni samo navaden konjunkturist.

Do današnjih razmer je ravno prišlo, ker ni bilo načelne doslednosti. Vsak človek ima načela, če je resen; načela, kako se naj najboljše uredi pravične socialne razmere

Dalje hoče izvesti revizijo ustave, za katero se vrši boj med večino parlamenta in Pilsudskijevo manjšino že par let.

Pilsudskijeva soldateska na delu.

Štirje častniki napadejo podpredsednika parlamenta Domskega.

Slovenski klerikalci povečujejo Pilsudskega, ki s plemstvom in vojaštvom preganja večino parlamenta. Dne 29. avgusta so pa v varšavskem predmestju napadli trije častniki in en podčastnik podpredsednika poljskega parlamenta, kmetiškega voditelja in poslanca Ivana Domskega. Domski se je mudil ob pol osmih zvečer v svojem vrtu, pristopijo imenovani štirje k plotu vrta in pozovejo Domskega, da stopi na cesto, ker mu imajo sporočiti važne stvari. Nedaleč sta stala še dva častnika očitno na straži. Domski je izjavil, da bi bil primernejši prostor za taka poročila stanovanje. Ko je Domski prišel za kljuko vežnih vrat, sta skočila nani en častnik in podčastnik ter ga obdelavala s pestmi po glavi in prsih, da je bil Domski popolnoma omoten. Ko je poslančeva gospodinja začula pretep, je prihitela ter se postavila med napadalca in Domskega. Vrišč pa je privabil tudi sosede, na kar so napadalci pobegnili. Domski je pomemben voditelj centralne leve opozicije, ki ga je nedavno Pilsudski najbolj opsoval. Sodeloval je že v vladi in pri sklepanju poljsko-ruskega miru ter velja kot prepričan demokrat.

ozir. človeška družba. Doslednost v teh načelih ne more biti trmoglavost, ampak more biti le resnost, zavest in značajnost. Razumljivo pa je, da se življenje razvija po neprilikah, ki pa načel in doslednosti ne morejo omajati, čeprav omajajo posameznike.

Indija in Anglija.

Levi nacionalisti proti sporazumu.

Indijski nacionalisti, zmernejši namreč, se posvetujejo z Gandijem v ječi in podkraljem Irvinom. Stavljajo baje že načrt o indijski samoupravi, o katerem pa javnosti ne poročajo. Spricho teh pogajanj so radikalni nacionalisti nanovo pričeli z revolucionarnimi akcijami in je bil ves odbor nacionalističnih voditeljev aretiran. Izvršenih je bilo več bombnih atentatov. Tako je bila v Kalkuti vržena bomba v predmestju na policijsko stražnico.

Pristaši smrtne kazni.

Dr. Beneš za smrtno kazen.

V Pragi se je vršil te dni deseti mednarodni kongres kriminalistov, na katerem je bilo udeleženi 24 dežel. Čehoslovaški zunanji minister in profesor sociologije je imel na kongresu programatičen govor. Izjavil je, da po vojni narašča kriminaliteta kot posledica vojne in socialnih razmer. Pri presojanju kriminalnih slučajev je sicer upoštevati socialne in kulturne razmere. Kazen pa je potrebna represalija v današnji družbi. Zato izjavlja dr. Beneš, da je pristaš smrtne kazni, ki naj bo strašilo pred zločinstvi.

Večina kongresa je soglašala z dr. Benešem, nasprotniki smrtne kazni so ostali mirni, dasi vedo, da je znanstveno dognano, da takozvana »ostrasovalna teorija« nima nikakršne vrednosti.

Agrarna konferenca v Varšavi.

Zahteva po odpravi carine za agrarne produkte.

Poročilo o tej konferenci pravi, da so komisije končale svoje delo v popolnem soglasju. O bistvu tega soglasja do danes ni poročil. Govorilo se je na agrarni konferenci o izmenjavi agrarnih pridelkov, o veterinarskih vprašanjih, o mednarodnih vprašanjih in o poljedelskih kreditih.

Važnejši je le predlog, ki se predloži Društvu narodov. O tem poročajo listi:

Rumunska, madžarska in jugoslovenska vlada so danes dopoldne izročile generalnemu tajništvu Društva narodov enako se glasečo noto, ki predlaga razne odredbe za pospešitev izvoza poljedelskih produktov iz vzhodnih in podunavskih evropskih agrarnih držav. Omenjene tri vlade izjavljajo, da so sestavile te predloge v smislu poziva, ki ga je ženevska konferenca za carinsko premirje meseca marca t. l. poslala vsem evropskim državam. Imenovane tri vlade predlagajo:

1. določitev izvestnih preferenčnih carin v glavnih uvoznih državah Evrope;

2. določitev določenega nivoja cen za agrarne produkte in

3. za agrarne pridelke uvedbo popolne uvozne svobode na vseh evropskih tržiščih, odstranitev uvoznih zaprek in onih odredb, ki imajo za cilj umetno omejitev uvoza, dalje preprečitev vsakega zapostavljanja evropskih agrarnih držav v korist prekormskega uvoza.

Ali si že član »Cankarjeve družbe«? Poskrbi, da bodo tudi Tvoji prijatelji postali naročniki. Za 20 Din dobite štiri lepe knjige.

zopet zbudilo dušo. Skušala je hčer razvedriti z delom. Prinesla ji je šivanje. Vzela ga je v roke in začela brez smisla vbdati vsevprek, prišla je en rokav k drugemu, krpo je prišla na celo mesto, luknjo je pa pustila. Prinesla ji je vezenje, s katerim je imela poprej toliko veselja. Gledala je delo nekaj časa v svojih rokah, potem pa, kakor da se je nečesa spomnila, je vrgla vse skup na tla. Edino delo, ki ga je počasi opravljala, je bilo, da je luščila fižol in koruzo. Držala se je pri tem resno, kakor da opravlja važno delo. Včasih se ji je pa obraz nenadoma raztegnil in začela se je nenadoma smejati na ves glas. Zopet drugič ji je zasenčil obraz izraz velike bolesti in pretresljivo je plakala po cele pol ure. Včasih je nenadoma vstala in se začela oblačiti, iskati čevlje in jopico.

»Kam pa misliš iti?« jo je s skrbjo vprašala mati.

»Na kolodvor grem. On pride.«

»Saj ga ne bo danes. Le ostani.«

»Pa mi je pisal, da pride.«

»Že, že, ampak ne danes. Jutri.«

S prigovarjanjem in zvijačo se je navadno posrečilo, da jo je pridržala. Včasih je zahtevala svojo hranilno škatljo. Mati je skrila ves

papirnati denar in je pustila v nji samo bakren, niklast in srebrn drob. Tega je potem preštevala Tilka ter cele polneve delala račune in beležke na papir.

»Novo posteljo, široko, za dva, zibelko, kravo, dva lonca za fuksije, Zakrajškov grunt, ne, tega nočem, bi ga zapila...« je mrmrala predse.

Iz Ljubljane je prišla pošiljka. V veliki kuverti je bila hranilna knjižica banke in dopis, s katerim se Tilka Zagajeva obvešča, da ji je Slovenska Podporna Jednota iz Čikaga potom nje nakazala 600 dolarjev kot posmrtnino za ponesrečenim Toneom. Denar je naložen na hranilno knjižico, s katero lahko razpolaga.

Tone je torej še po smrti skrbel za svojo zaročenko. Bili sta preskrbljeni z vsem in bi lahko mirno preživljali svoje dneve. A mati bi se bila rada odpovedala vsemu, če bi ji bila hčer zdrava in vesela kakor nekdaj.

Nekega dne pa jo je posetil Toneov brat iz Rečice, ki je gospodaril na domačiji. Slišal je marsikaj govoriti o bogati Tonetovi zapuščini, ki so jo prejete Zagajeve. Misli si je, mogoče bom pa še jaz česa deležen. Ko je prejel od občine oblastveno potrdilo o bratovi smrti, ki je pri-

spelo iz Amerike, se je neke nedelje koncem adventa napotil v polzelske gorice. Mati Zagajka ga niti ni poznala. Predstavil se je:

»Jaz sem brat Tonetov, ki je pri vas stanoval, preden je šel v Ameriko.«

Zagajka mu je dala roko in ga povabila, da sede.

»Glejte, tole sem dobil iz Amerike. Tonetov mrtvaški list.«

Mati je s tresočima rokama vzela list in strmela vanj. S trudom je razgonetila na njem Tonetovo ime. »Torej je le res. Do danes nisem mogla prav verjeti.«

»Sem slišal, da se je hotel k vam priženiti. Ali je to vaša hčer?«

Mater so obile solze. »O, ko bi ga ne bila nikdar poznala. Kaj naj počnem z živim mrtvecem?« In povedala mu je, kako je bilo.

Brat, ki je prišel z namenom, da poskusi del Tonetove zapuščine pridobiti zase, je to namero vzpričo tolikega gorja opustil. Tudi njemu se je zasmililo čedno dekle, ki je z brezizraznim pogledom strmela vanj.

Mislil si je: Kaj čem tukaj te re-ve nadlegovati. Tistega denarja itak ne more biti kdove kako veliko. Rabili ga bosta bolj ko jaz.

Doma in po svetu.

Akcija naprednih javnih delavcev. Že v zadnji številki smo poročali o akciji nekaterih bivših vodilnih političarjev bivše samostojne demokratske stranke in samostojnih kmetijev, ki so si sedaj sami prideli ime naprednih javnih delavcev. V komentariju, ki ga je objavilo »Jutro«, pravijo, da so Slovenci razdeljeni v dva velika tabora. V svoj krog vabijo vsakogar, ki je enako poštene volje, kakor so oni sami. Pred vsem pa so pripravljene najiskrenejše sodelovati z drugim kulturnim taborom, pri čemer očitno mislijo na kulturni tabor katoliške akcije. Delavstva se ta stvar ne tiče. Vredno pa jo je registrirati kot znak konsolidacije med bivšimi »naprednimi« strankami. Za pravilni razvoj bodočega našega javnega življenja je samo koristno, če se likvidirajo ostanki stanovskih strank, kakor so bili samostojni kmetje. Koliko sreče bodo imeli s klerikalnim kulturnim taborom, bo pokazala bodočnost. Sicer se pa ne more pozabiti, da so isti ljudje, ki sedaj začenjajo novo akcijo, skozi deset let včasih v vladi, včasih v opoziciji, izpodkopavali avtoriteto in moralni ugled narodne skupščine in so v veliki meri osebno krivi, da je prišlo do ukinitve narodne skupščine in da se je zgodilo vse to, kar se je zgodilo.

Sestanki g. dr. dr. Kramerja. Kakor čujemo, sklicuje g. dr. Kramer, bivši minister, neke sestanke, na katerih se govori o političnih stvareh. Ti sestanki so privatna zadeva »naprednih javnih delavcev«. Pomotno je torej mnenje, da se teh sestankov mora udeležiti vsakdo, kdor je povabljen. — Sestanki so očitno nekakšna Ouverturna v politično življenje, ki ga doslej ni bilo. Nadejamo se, da bodo sestanki za delavske sloje vzpodbuda, ker želi v državi tudi resno delavsko politiko. Sedaj pričenjajo s političnim gibanjem meščanski krogi pod imenom »naprednih javnih delavcev«, a enako vitalne interese ima delavstvo, če ne še bolj, da zastopa socialne pravice in enakopravnost v novo politično organizirani državi. — Enak sestanek je imel g. dr. Kramer v Ormožu dne 30. m. m.

Nemci v Jugoslaviji so dobili zagotovilo kot narodna manjšina, da se morejo kulturno razvijati. V vprašanju narodnosti bodo predvsem odločevali starši. Določijo se pa za spore posebna komisija dveh zastopnikov šolske oblasti in dveh zastopnikov manjšinskih roditeljev. V osnovnih šolah se bo učila v prvih dveh razredih nemščina, od tretjega razreda se pa uvede obvezno tudi narodni jezik. Dovolijo se dalje delovanje kulturni organizaciji »Schwäbischer Kulturbund«, čegar delovanje je bilo doslej prepovedano. Snovati se bodo smela tudi privatna učiteljska s pravico javnosti.

Proticerkveno svetovno gibanje. »Slovenec« prinaša v nedeljski številki obširno poročilo o izvrstno organiziranem in ves svet prepletajočem antireligioznem gibanju, ki šteje baje že na milijone pristašev. Poziva vse pobožne in dobre duhove, da se postavijo temu gibanju nasproti, če nečejo doživeti propada religioznih dobrin in to v **skupnosti vseh krščanskih konfesij.** (»Heretikov« in edino zveličavnih.) V dosegu uspehov tega boja smatra list za potrebno, posvečati glavno skrb **četrtemu stanu,** delavstvu, v **pozitivnem smislu socialnega programa.** — Če bi se bila cerkev že pred 50 leti na to spomnila, bi tega boja tudi treba ne bilo. — Utopljenec vpije na pomoč.

Jugoslovanski vojaški polki dobe dne 6. septembra nove zastave. V Beogradu prirede ob tej priliki veliko parad.

Nemški »Naturfreunde« v Dalmaciji. V Split je prispela te dni večja skupina berlinske sekcije »Priateljev prirode« (Naturfreunde), ki obiščejo razna dalmatinska mesta in Črno goro. Splitsko planinarsko društvo jih je pristrčno sprejelo. Kakor znano, so »Naturfreunde« delavska turistična organizacija z nad 200.000 člani po vseh evropskih deželah, zla-

sti v Nemčiji in Avstriji. Tudi v Jugoslaviji jih je že blizu 4000. A pomislite, kaj bi se zgodilo, če bi na primer mariborska podružnica »Priateljev prirode« povabila sorodne »Naturfreunde«, recimo iz Graza ali iz Dunaja, na izlet na Pohorje? Zjavkal bi »Slovenec«, zacvilil bi »Večernik«, in vsi »rodoljubi« bi skočili v akcijo. Spomnimo se samo na nameravani izlet »Detoljubov«. Toda, kar je Dalmatincem prav, mislimo, da bi tudi Slovincem ne škodovalo.

Stroga naredba proti mazaštvu. Ministrstvo za narodno zdravje in socialno politiko je izdalo strog nalog banskim upravam, da store najstrožje ukrepe proti ljudskim padarjem ali mazačem. Vsako četrletje morajo bani podati ministru poročilo o svojih ukrepih.

Zopet velik požar na Dolenjskem. V Doljanah pri Metliki je izbruhnil požar, ki je skoro celo vas vpepelil. Zgorelo je 37 poslopij. Več kmetov, ki so pomagali pri gašenju, je dobilo hude opekline. Škoda znaša dva milijona dinarjev.

Kako razlagajo Kitajci narodu pravice. Zaklage pravijo: Potniki v vlaku ne znajo voditi lokomotive, imajo pa pravico potovati. Biti mehanik je poklicna spretnost; potnik biti je pravica. Vsi Kitajci so potniki v vlaku republike in vlak pelje, kamor potniki hočejo — to je pravica naroda. — To je načelo nacionalistične stranke dr. Suniatsena, ki se imenuje sedaj Kuo-ming-tang in ki zahteva v celotnem programu v splošnem ljudske pravice, sredstva za obstoj in enakopravnost ras. — Program, ki hoče svobodo kitajskega naroda, je svobodomiseln. Bori se proti gospodarskemu suženjstvu, ki ga izvajajo tuji, obenem pa priznava obrambo enakopravnosti za vse rase. — Gibanje je nastalo prvotno pod vtisom marksizma ter se je z ozirom na krajevne in politične razmere razvilo v nacionalistično gibanje, ker tuje države neprestano hujskajo k meščanski vojni, da si čim lažje ohranijo razne privilegije na Kitajskem.

Fašistični teror na Finskem vprižarja vedno nova nasilja, ki se jih Lapovci poslužujejo tudi napram socialistom. V mestu Vitalis so prisilili pet socialističnih občinskih odborov, da so morali svoje mandate odložiti. Lapovci izjavljajo, da zanje ne obstoje zakoni, njim je merodajna samo njih volja.

Denar za meščanske stranke pri nemških volitvah zbirajo privatne nemške banke pod vodstvom Rothschildovih bank in konzorvov. Denar za volitve dobe iz tega sklada vse nemške meščanske stranke razen nemških nacionalcev in nacionalnih socialcev, ki nočejo podpirati Hindenburgove državne stranke. V oklicu pravijo bankirji, da gre boj proti »socialističnim eksperimentom«, dejansko pa vodijo banke korupcijski boj proti socialnim demokratom.

Komunisti in hakenkreuzlerji se pretepajo. V Berlinu so se zadnje nedeljo zopet pretepali nacionalni socialisti in komunisti. 40 nacionalnih socialistov in 100 komunistov je policija aretirala. V okraju Schöneberg so pri nekem shodu napadli komunisti policijo s stoli in pivskimi vrčki ter so več policistov ranili.

Henderson zopet zdrav. Angleški minister delavske vlade Henderson je bil tri tedne bolan. Dne 28. avgusta je zopet prevzel posle svojega ministrstva.

Uporni kitajski kmetje zopet napredujejo. Iz Šanghaja poročajo, da so v provinci Human bile vladne čete poražene in so »rdeči« zavzeli mesto Liu Yuang. Evropski begunci, ki so pribežali na parnikih v Hankav iz na novo ogrožene Čangče, pripovedujejo, da bo to mesto v kratkem zopet zavzeto po »rdečih«, ki se bližajo Čangči baje z 20.000 možmi.

Ford hoče petdnevni delavni teden. To je sicer že stara zahteva ameriških strokovnih organizacij, ka-

Parlament konzumentov na delu.

Zaključek šole. — Zadrudna tiskovna konferenca. — Zadrudna vzgojna konferenca. —

Dunaj, 25. avg.

III.

Mednarodna zadrudna šola je bila zaključena v petek 22. t. m. V četrtek je predaval dr. Warbasse (New York) o propagandi in vzgoji zadrugarjev v Združenih državah, v petek pa znani narodni gospodar prof. Charles Gide (Šarl Žid) o ročdalskih principih. Vedno je diskuzija zelo živahna pa tudi stvarna. — V četrtek so si dijaki ogledali zadrudno tovarno čevljev »Gewah« v Brunn am Gebirge, ki ima letne produkcije 260.000 parov čevljev, torej dnevno do 1000 parov. Zaposluje 320 delavcev in ima 90% zadrudnega ter 10% državnega kapitala. Po celi Avstriji ima ta zadruga svoje lastne prodajalne. Nato so si ogledali grad Lichtenstein pri Mödlingu in pa Liesing, kjer je bila v pivovarni večerja. — Druga dne so obiskali slovito kopališče Baden, ki je znano radi sedeža avstrijske Armeekomande med vojno. Edinstvena je ura s cvetja v parku. Del je obiskal tudi Nöslau.

Večer je bilo slovo. Po večerji so po nagovorih in petju stopili učenci v krog z dr. Rennerjem, prof. Hallom, S. Rausnitzem in drugimi v sredi ter so s prekrizanimi rokami sklenili medsebojno trdno vez v boju za zadrudne ideale. Z burnim »Na svidenje« in z željami k srečnemu delu so se poslovili.

Mednarodna tiskovna konferenca je zborovala v četrtek 21. avgusta od 15. do 18. ure. Navzočih je bilo 73 delegatov iz 22 držav. Zvezo gospodarskih zadrug je zastopal S. Cvetko Kristan. Zborovalcem je bilo predloženo poročilo gen. tajnika Zveze Maya, v katerem konstatira, da izdajajo danes MZZ pridružene zadrug oz. zadrudne zveze nad 1000 listov v skupni nakladi 8.250.000 izvodov, kar znači veliko velesilo. Zveza sama izdaja mesečnik kot svoje glasilo, dalje dvoje tiskovnih korespondenc (čisto zadrudno ter gospodarsko), ki izhajata domala dvakrat mesečno. Izdala je dalje celo vrsto publikacij, med njimi tudi Adre-

sar zadrudnega tiska. (V njem se nahaja tudi seznam 20 zadrudnih listov iz Jugoslavije v nakladi nad 160.000 izvodov.) Stavljajo celo vrsto predlogov za boljšo, enotnejšo in mednarodno organizacijo zadrudnega tiska ter želi predvsem uvedbo rednih, vsakoletnih tiskovnih konferenc in posvetovanj zadrudnih urednikov. Po daljši debati, v kateri so govorili Flanagan (Anglija), Poisson (Francija), Axel Gjores (Svedska), Victor Serwy (Belgija), Keto (Finska), Mitzkatt (Nemčija), Topham (Anglija), Riedlova (Českoslovaška), Haslam (Anglija), Skatula (ČSR), Tomlinson (Anglija), Petrasco (Rumunija), dr. Partos in Soos (Ogrska), ki so vsi soglašali in pozdravljali dosedanje delo MZZ, so bili predlogi mednarodnega tajnika soglasno odobreni. Stavljene so bile le neke sugestije in nasveti.

Mednarodna konferenca za zadrudno vzgojo se je sestala v petek, dne 22. avg. t. l. Navzočih je bilo 105 delegatov iz 30 držav. (Za Zvezo gospodarskih zadrug Cv. Kristan.) Razprava je temeljila na dveh referatih — enem o zadrudnem izobraževalnem delu vobče od V. Serwyja (Belgija) in enem o delu v bodoče od J. P. Watkinsa (Anglija - MZZ). Prvi je podal sliko današnje vzgojne prakse pri posameznih državnih zvezah, ki imajo že danes zadrudne tečaje, šole, celo visoke šole za splošno zadr. izobrazbo, dalje tečaje in šole za posamezne stroke, za funkcionarje, za službenice itd. Watkins pa stavlja predloge za bodoče delo zlasti z ozirom na posplošenje oz. za pomednarodenje teh narodnih vzgojnih ustanov. Debate so se udeležili prof. Hall (Anglija), dr. Fauquet (Francija), prof. Totomianz (Rusija), Poisson (Francija), Koberski (Ukrajina - Poljska), Jesinski (Poljska), Sierakowsky (Nemčija), Skatula (ČSR) in Sotly (Letška). Predlogi referentov so bili sprejeti in poročila odobrena.

(Dalje prihodnjik.)

Kulturni pregled.

Tretja knjiga »Cankarjeve družbe«, ki izide letos, ne bo prevod ruskega romana, ki ga je pisala pisateljica Seifulina: »Vireneja«, nego izvirni slovenski roman proletarskega pisatelja Jože Kranjca: »Ljudje s ceste«. Pisatelj Jože Kranjc je našemu delavstvu že poznan po novelah in povestih v kulturnem mesečniku »Svobodi«. Roman »Ljudje s ceste« bo članom Cankarjeve družbe brezdvomno lepa in privlačna knjiga. Roman »Vireneja« pa vsled nepredvidenih težkoč tokrat ne more iziti. Toliko v pojasnilo k poročilu o knjigah »Cankarjeve družbe« v »Delavski Politiki« z dne 27. avgusta 1930. Vse letošnje knjige »Cankarjeve družbe« bodo lepo opremljene. Zato, kdor se ni, hiti in postani član! 20 Din znaša samo članarina.

Odrska olimpijada v Moskvi. Prilikom letošnjega komunističnega kongresa se je vršila v Moskvi tudi splošna revija odrske umetnosti sovjetske Rusije. Svoje delegacije je poslalo 18 sovjetskih gledališč, ki so predstavljala 14 avtonomnih narodov sovjetske Unije. Zastopani so bili poleg Velikorusov Ukrajinci, Belorusi, Židje, Tataři, Gruzini, Baškiri, Marijci, Uzbeki, Azerbejdžani in Lotiši. Manjše delegacije so poslala tudi nekatera plemena severne Rusije in Sibirije. Na tej svojevrstni gledališki olimpijadi se je vršilo 20 gledaliških predstav, 30 predavanj s filmi, 10 koncertov in več nastopov z narodnimi plesi in narodnimi nošami. Skoro vsi sovjetski narodi imajo zadnja leta lastno gledališko kulturo, tudi srednjeazijski mohamedanski narodi, katerim je do predkratkim še vera prepovedovala vsako podobno udejstvovanje. Najbolj razvito odrsko umetnost imajo Ukrajinci. Gledališke olimpijade se bodo ponavljale vsako leto.

morju, na Belem otoku, ki spada k polarnemu ozemlju, pogrešana trupla švedske polarne ekspedicije kapitana Andree-ja, ki se je pred 33 leti podala na raziskovanje severnega tečaja potom zračnega balona. Našli so še njihovo dobro ohranjeno leseno barako, v kateri so člani ekspedicije preživeli očitno več mesecev in zaman čakali rešitve. Vsi takratni poskusi, da bi jih našli, so bili zaman. Njih trupla so našli v zmrazjenem stanju in popolnoma ohranjena kakor, da bi bili mrtveci še pred nekaj dnevi živeli. Našli so tudi njih puške in orodja, s katerim so si lovili ribe. Andree-jev dnevnik so našli za-

teri se je Ford pridružil povdarjajoč, da se le na ta način brezposelnost omeji. Seveda on ne misli na redukcijo kot jo izvajajo n. pr. v naših rudnikih, da bi delavci potem dobili tudi manjšo plačo, temveč kralj avtomobilov je za to, da se prejemki ne zmanjšajo, kajti Fordu je tudi na tem ležeče, da ostane delavec sposoben za konzum. Ameriški delavci ne kupujejo samo kruha, ampak tudi avtomobile. Žal pa posnemajo naši podjetniki Forda samo od ene strani in to je: izkoriščanje delovne sile, ne pa tudi glede plač.

Generalštabni major — vohun. Ugleden madžarski štabni oficir Anton Horvati, ki ga je sam upravitelj države Horthy uvrstil v zbor »častnikov junakov«, je bil te dni aretiran kot vohun. Osumljen je, da je zapleten z znano rumunsko špijonko, kateri je izročal prepise važnih vojaških spisov. Iz Budimpešte so ga prestavili v Szegedin in ga črtali iz zbora junakov. Vohunka je žena trgovca, major se je zaljubil vanjo in ji prodajal vojaške dokumente, ki jih je prenašal celo čez mejo v Veliki Varaždin. Oblasti se izgovarjajo, da so ga zasačile pri prvem poizkusu, kar pa ni verjetno. Dobri madžarski patriot in član zbora junakov (fašistov) je hotel izvršiti v ječi samomor.

Zvezana sta skočila v vodo. V Korneuburgu pri Dunaju sta se dva nesrečna zaljubljenca ovila z vrvjo in privezana drug na drugega sta skočila v Donavo. Ženska se je pa men- dala skesala in je začela klicati na pomoč. Še pravočasno so ju potegnili iz vode, čeprav se je moški na vse kripke branil.

Pokvarjeno meso. V Bohumu na Nemškem je zbolelo 50 ljudi za paratifusom, ko so jedli pri nekem mesarju kupljeno sesekljano meso. Več izmed njih se bori s smrtjo.

Po 33 letih najdena trupla v večnem ledu. Pred kratkim so norveški mornarji našli v severnem ledenem

mrznjen v kosu ledu. Trupla prepelejo na Švedsko, kjer bodo konzervirana in spravljena v neki tempelj. Za Andree-jev dnevnik se prepričata švedska in norveška vlada. Nek ameriški založnik je ponudil zanj pol milijona dolarjev.

Po 13 letih iz ujetništva sta prišla peš iz Sibirije dva Nemca. Šele lanske leto sta zvedela, da je vojne konec.

Stoletnica prve železnice. V Liverpoolu na Angleškem bodo ta mesec prav slovesno proslavili stoletnico prve železnice.

Pred očmi 3000 ljudi zgorel. V Brooklynu pri New Yorku je nek mladi telefonski uslužbenec pri popravljanju telefonskega omrežja prišel v dotik z električnim vodom z visoko napetostjo. Obvisel je v zraku na kablju in njegova obleka je začela goreti. 3000 ljudi je gledalo ta prizor, a mu nihče ni mogel pomagati.

Zračni promet med Evropo in Ameriko. Posvetovanja o rednem zračnem prometu med Evropo in Ameriko so končana. Promet se bo redno vršil po dveh ali treh zračnih potih.

Ljubljana.

Samomor v ljubljanskih zaporih. Strahovito grozen samomor je izvršil dne 29. avgusta okoli pol enajstih zvečer 28 letni jetnik Ivan Zver, ki se je nahajal v preiskovalnem zaporu. Preganjan je bil kot komunist, a je bil iz Beograda poslan sem na sodbo. V ječi se je obnašal sicer mirno, vendar je kazal vedno večjo potrtost. Omenjenega večera začuje okoli polenajstih klicanje na pomoč v tretjem nadstropju. Šele dim je paznike opozoril, v kateri celici se je zgodil grozni samomor. Ko so vdrli v celico jetnika, so ga našli v ognju. Poizkusili so pogasiti ogenj s plahkami s tem, da so ga zavili vanje, ali poškodbam je sledila smrt že o polturih ponoči. Zver je raztrgal slamnjako, si natlačil slame za obleko in potem slamo zažgal z vžigalico, ki jo je vtihotapil. Mož je storil grozovito dejanje nedvomno v zmedenosti.

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vseli vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatnino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri
Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA
Maribor, Vetrinjska ulica 26
nudi najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potreščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravljajo najceneje meh. del.

Justin Gustinčič
Maribor, Tattenbachova ulica št. 14
Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

Maribor.

Železniški delavci radi suma komunistične propagande pred sodiščem. V petek, dne 5. septembra se bo pričel ob pol 9. uri zjutraj pri mariborskem okrožnem sodišču velik proces v znani zadevi 6 železničarjev Josipa Zupanca, Andreja Čanžeka, Iv. Pšeničnika, Antona Lekša, Henrika Vajngerla in Filipa Rebernika, vsi iz delavnice državnih železnic v Mariboru ter brivca Nikole Novakovića, ki so bili pod sumom komunizma aretirani dne 11. marca t. l. Navedene je ovadil konfident železničar Ivan Pečnik, ki je bil po aretaciji osumljenecv premeščen kot kandidat za kurjača v Zemun in je poleg številnih drugih prič tudi ta osebno vabljen k razpravi. Kot smo že poročali, je državno sodišče za zaščito države tri osumljence že pred 2 mesecema izpustilo iz preiskovalnega zapora, ter nato odstopilo zadevo v končno rešitev mariborskemu okrožnemu sodišču. Senatu petorice, ki bo o zadevi razpravljala, bo predsedoval sodni svetnik g. Lenart, ki je s 1. septembrom premeščen od civilnega oddelka h kazenskemu, branil pa bo vse obtožence odvetnik dr. Avg. Reisman. Ker so bili vsi železničarji takoj po aretaciji odpuščeni iz službe, vlada zlasti med železničarji za proces veliko zanimanje, tembolj ker so med obtoženci bivši pristaši najrazličnejših strank, eden je celo bivši predsednik organizacije samostojne demokratske stranke in poverjenik Ciril-Methodove družbe.

Staršem šoloobveznih otrok. Nešteto otrok poseča zlasti iz okolice naše mariborske šole. Veliko jih je, ki jedo opoldne suh kruhek in se zlasti v jesenskih in zimskih mesecih vsi prezeblji in prehlajeni skrivajo čez opoldne po mestu. Tu je bila pa pred kratkim ustanovljena Javna kuhinja, ki posluje na Slomškovem trgu št. 6, kjer dobe lahko starši za svojo deco za mal denar opoldne vsaj toplo juho, če ne že vsega kosila. Priporočamo staršem pa tudi učitelstvu to važno ustanovo. Kuhinja je namenjena javnosti in ni njen namen dobiček, nego javna in socialna potreba.

Odbor Javne kuhinje tvorijo: občina, Delavska zbornica in Borza dela. V Ljubljani obstoja enaka kuhinja že tri leta in jo razen uradnikov in delavcev poseja v jeseni in zimi zlasti šolska mladež. Pozivamo starše, da preskrbe po svojih močeh svoji deci toplo kosilo v Javni kuhinji.

Vpisovanje dece v mestno dnevno zavetišče za prihodnjo šolsko dobo se vrši od 1. do 5. septembra t. l. v uradnem času od 8. do 12. ure v mestnem socijalno-političnem uradu, Rotovski trg št. 9 in v mestnem mladinskem domu, Koroševa ul. št. 29. Pri sprejemu se bo vpoštevala predvsem deca revnih staršev, ki bi bila sicer za časa njihove zaposlitve brez nadzorstva prepuščena sama sebi. O sprejemu bodo stranke obveščene potom šolskih vodstev.

Zboljšana hrana v Javni kuhinji na Slomškovem trgu 6: v A-razredu opoldne in zvečer Din 8.30, v B-razredu Din 12.30, v C-razredu Din 14.30. Priglašajte se!

Mestno kopališče je od 2. septembra dalje zopet odprto.

Širite naš list!

Trbovlje.

Pametna označba, ki pove resnico. V Trbovljah imajo rudniško restavracijo, ki prav dobro razločuje obstoj več razredov ne le v človeški družbi, ampak celo v vrstah svojih nameščenecv. Tri vhode ima ta restavracija; na enem je napisano »Vhod za uradnike«, na enem »Vhod za poduradnike« in na enem »Vhod za delavce«. Nam se zdi taka razdelitev pametna, ker se s tem prepreči vmešavanje stanovske miselnosti v miselnost drugega stanu ali sloja.

Sestanek članov rokodelske sekcije. V soboto, dne 30. avgusta t. l., se je vršil dobro obiskani sestanek članov rokodelske sekcije, na katerem je poročal s. Kruščič o nalogah sekcije in o potrebi delavske solidarnosti v sedanjem kritičnem položaju, v katerem se baš sedaj nahaja trboveljsko delavstvo. Navzoči so pazno sledili izvajanjem referenta. Sestanek je lepo dokumentiral odločnost rokodelcev, zgraditi svojo organizacijo, v kateri tudi vidijo svojo pravo zaščitnico za obrambo svojih interesov. Pot je začrtana, le pogumno naprej in uspehi ne bodo izostali.

Podružnica Del. tel. in kulturne zveze »Svobode« priredi v nedeljo, dne 7. sept. t. l. svojo vsakoletno vrtno veselico v »Delavskem domu« z bogatim sporedom: ples, srečolov, nastop pevskih zborov in druga zabav. Svira polnoštevilna delavska godba na pihala. Vsi prijatelji prijetne zabave vljudno vabljeni. Odbor.

Hrastnik.

»Tepeškarije«, »Slovenec« naznanja, da bodo letos na božični praznik Nedolžnih

otročičev hodili rudarji iz Hrastnika v Ljubljano, Celje in Maribor tepeškati, in zbirat darove za novo cerkev Kristusa Kralja v Hrastniku. Niti tedaj, če bi šlo za zbiranje darov za gladno rudarsko deco, ki je bolj potrebna, bi se rudarji ne ponižali do take »fehtarije«, ker pričakujejo pravice, ne pa miloščine. Bolj kot cerkev v Hrastniku, nam je potreben zaslužek in kruh, pobožnjaki, ki sede v upravnem odboru TPD, pa naj si cerkev sami zidajo.

„Prijatelj prirode“.

Ljubljanski prijatelj prirode lazijo izredno radi po hribih. Večina med njimi je pa takih, da se boje skal in ledenih plasti. Med temi sem tudi jaz. Za prihodnji mesec pa imajo prav poseben program. Mahnejo jo k Sv. Trem kraljem nad Vrhniko. Tam se rase trava in če kdo nima čevljev, jo lahko mahne na vrh tudi bos. Mene zanima ta zlet zato, ker so tudi mene kot najmlajšega prijatelja prirode povabili nanj. Kar opazujem te poredneže, ki agitirajo za obilno udeležbo, zraven si pa mislijo: mu že pokažemo, kaj je turistika; z Nacetom vred bo obležal v dolini pri mlinu, kjer bo Nace polento kuhal, kakor je obljubil. Privoščim jim to veselje; toda zbral bom svoje sile in vem, da bom prvi zavriskal na vrhu, ki je 960 metrov visok. Če pa kdo misli, da je večji junak, naj pa tisti zavriska.

Izlet na Kum. V nedeljo, dne 24. avgusta, je bil skupni izlet članov »Prijateljev Prirode« iz Maribora, Hrastnika in Trbovelj na »dolenjski Triglav«, na Kum. Tudi iz Zagorja se je udeležila izleta večja skupina delavcev. Mariborčani so se pripeljali zjutraj s turističnim vlakom v Trbovlje ob 2.41, kjer so jih čakali Trboveljčani na kolodvoru. Kljub temu, da je bil vrh zjutraj nekaj časa v megli, ni to prav nič zadržalo turistov in se jih je zbrala lepa skupina, okoli 70 po številu. Bili so tudi poplačani za svoj trud, ker so imeli krasno vreme. Le prehitro se je bližal čas odhoda. Ena skupina Trboveljčanov se je podala proti Trbovljam, druga je šla s člani iz Hrastnika in Maribora proti Hrastniku. Delavci, osobito mladina, vzdrami se, pridruži se »Prijateljem Prirode« in pohiti ven v naravo, v gore!

Delavski šport.

Dan delavskega športa na Dunaju. O priliki mednarodnega združnega kongresa so dunajske delavske telovadne in športne organizacije priredile v veliki športni areni na Hohe Warte velik nastop mas z najrazličnejšimi športnimi izvajanj, ki jim je prisostvovalo 30.000 gledalcev.

SK. Grafika : SK. Olimp Celje 3 : 1 (1 : 0). V nedeljo, dne 24. avgusta sta odigrala gornja kluba na igrišču SK. Ilirije prijateljsko tekmo. SK. Olimp je bil za Grafiko enakovreden nasprotnik in je nudil dokaj dobro igro. Rezultat ne odgovarja poteku igre. Tudi je bila proti SK. Olimpi diktirana zelo problematična 11-metrovka. — V predtekmi istega dne je rezerva SK. Svobode porazila SK. Grafiko s 6 : 2 (4 : 0). Svobodaši so tehnično zelo nadkriljevali. V drugem pol času so nekoliko popustili ter se je opomogla Grafika in dosegla dva gola, enega iz 11 m.

LIPUŠ IGNAZ
mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.
MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe **zastonj**
[14 karatno originalno ameriško]
zlato nalivno pero

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« welt. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. -- Oglejte si izložbe.

ČITAJTE!

novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

J. Klenovšek, Trbovlje

Vam nudi vse

elektro-potrebščine,
radio-aparate

vseh svetovnih znamk

v vili dr. Baumgartena
na Vodi.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.